

AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

KISA ÖZET

KOLAYAOF

1. Ünite – Türkiye-Avrupa Birliği (Ortaklık) ilişkileri

TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ (ORTAKLIK) İLİŞKİLERİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğuna Müracaatı

Türkiye, kuruluşundan itibaren çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşma yolunda uluslararası gelişmeleri yakından takip etmiş ve OECD, Avrupa Konseyi, NATO gibi bazı önemli uluslararası oluşumları n içinde yer almıştır. Bu doğrultuda Türkiye, tarihte en büyük barış projesi olarak nitelendirilen Avrupa bütünleşmesi hareketine de ilgisiz kalmayarak, 31 Temmuz 1959'de bu hareketin en önemli örgütlenmesi olan **Avrupa Ekonomik Topluluğuna** (AET, bugünkü adıyla **Avrupa Birliği**'ne) başvurmuştur. Başvurunun altında birçok neden yatmaktadır.

Bunlar genel olarak şöyle sıralanabilir:

- Batılılaşma ve çağdaşlaşma çabalarını sürdürme,
- Soğuk Savaş döneminde siyasi ve ekonomik izolasyondan ve Sovyetler Birliği'nin baskısından kurtulma,
- Batı Bloğundaki yerini ekonomik entegrasyonla destekleme,
- ABD karşısında denge arayışı,

Ortaklığın Kurulması

Türkiye'nin başvurusuna Topluluk Konseyi tarafından verilen cevapta, Türkiye'nin kalkınma düzeyinin tam üyeliğin yükümlülüklerini üstlenmesine imkân vermediği belirtilerek, **Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Antlaşma**'nın 238. Maddesi temelinde tam üyelik koşulları gerçekleşinceye kadar geçerli olacak bir **ortaklık** ilişkisinin kurulması önerilmiştir. Önerinin dönemin Türk Hükûmetince kabul edilmesi üzerine taraflar arasında bir ortaklık anlaşması imzalanması için müzakerelere başlanmıştır.

🌍 Ancak müzakereler Türkiye'de meydana gelen iç siyasi çalkantılar nedeniyle birçok kez kesintiye uğramış ve toplam dört yıl sürmüştür.

1963 TARİHLİ ANKARA ANLAŞMASI

Anlaşma'nın Kapsamı

Anlaşmanın ana metninde; ortaklık ilişkisinin amacı, gümrük birliği, tarım, malları n kişilerin, sermayenin ve hizmetlerin serbest dolaşımı, ulaştırma, rekabet, **mevzuat** ile ekonomik ve ticari politikaların uyumlaştırılması, ortaklık kurumları, Türkiye'nin tam üyelik imkânları, ortaklık ilişkisinde çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümü gibi konulara ilişkin hükümler öngörülmüştür.

Mevzuat: Bir ülkede yürürlükte olan yasa, tüzük, yönetmelik vb. yazılı hukuk kurallarının tümünü ifade eden bir kavramdır.

ANLAŞMA'NIN AMACI

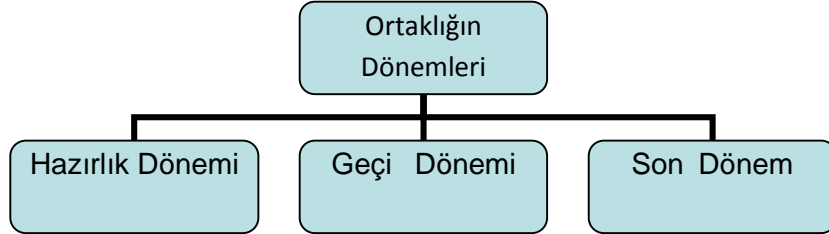
Anlaşma'nın amacı, Türkiye'nin Topluluğa **entegrasyonunu** sağlamaktır. Bu uyum aşamalı olarak gelişecek ve sırasıyla ekonomik ve siyasi temelde gerçekleşecektir.

Entegrasyon: Bütünleşmek, birleşmek, uyum sağlamak anlamına gelir.

AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

Anlaşma, öncelikle Türkiye'nin tam üyeliğin getireceği ekonomik, sosyal ve hukuki düzeydeki yükümlülüklerini yerine getirmesini ve belli bir ekonomik gelişmişlik düzeyine ulaşmasını "katılmanın ön koşulu" olarak hükme bağlamıştır. Bu yüzden Anlaşma, "**tam üyeliğe götüren ortaklık anlaşması**" olarak nitelendirilmektedir. Ortaklık ilişkisi, Türkiye'yi Topluluk (Birlik) üyeliğine hazırlama işlevi görecektir.

Anlaşma'nın Dönemleri

Ortaklığın ilk evresini oluşturan hazırlık dönemi, Türk ekonomisinin taraflar arasında kurulacak olan gümrük birliğine hazırlanacağı dönemdir. Ortaklığın ikinci dönemi geçiş dönemidir. Hazırlık döneminden geçiş dönemine intikal otomatik olmayıp geçiş döneminin koşullarının ayrı bir protokol ile düzenlenmesi gerekmektedir. Ortaklığın geçiş dönemi, belirli istisnalar dışında 12 yıl sürecek ve âkit tarafların karşılıklı ve dengeli yükümlülükleri esasına dayanacaktır.

Ortaklığın son dönemi ise gümrük birliğine dayanacak ve âkit tarafların ekonomik ve sosyal politikaları arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesini sağlayacaktır

4

Anlaşma'nın Genel Mahiyeti ve İçeriği

Anlaşma'da, ortaklığın amacı, hedefleri, temel ilkeleri, hedeflerine ulaşmak için geçilecek başlıca evreler ve mekanizmalar belirlenmiştir. Ortaklığın uygulanması, gerekli alt programların, düzenlemelerin yapılıp uygulanmaya konması, her evrede hangi tedbirlerin nasıl ve ne zaman alınacağını tespiti gibi hususlar ise Anlaşma'nın eki ve uzantısı şeklinde yürürlüğe sokulacak olan uluslararası hukuk metinlerinin (protokollerin) ve Ortaklık Konseyi kararları nın belirleyeceği düzenlemelere bırakılmıştır. Tarım, işçilerin serbest dolaşımı yerleşme serbestisi, hizmetlerin serbest dolaşımı, ulaştırma rekabet ve vergi, mevzuat ve ekonomi politikalarının uyumlaştırılması sermaye ve ödemelerin serbest dolaşımı konularına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Sözleşmeye Sadakat Yükümlülüğü: Devletlerin imzaladıkları uluslararası anlaşmaya uymak zorunda olduklarını ifade eden ve söze bağlılık (ahde vefa, pacta sunt servanda) ilkesinden çıkan bir yükümlüdür.

ORTAKLIK REJİMİNİN UYGULANMASI

Hazırlık Dönemi (1964-1973)

Topluluk üye devletleri, ortaklığın hazırlık döneminde Türkiye'den ülkelere yapı lacak bütün, üzüm, kuru incir, fındık, turuncgiller, şarap, dokuma ve su ürünleri ithalatı için belli kotalarda gümrük indirimi uygulamışlardır. Bunun yanında, Mali Protokol uyarınca Türkiye'ye hazırlık

dönemi (1964-1969) için 175 milyon **ECU** tutarında Topluluk kredisi verilmiştir. Bu Protokol ile sağlanan kredilerin tümü kullanılmıştır. Hazırlık döneminde Türk ekonomisine beklenen katkılar sağlanamamıştır. Ayrıca Yunanistan ile yaşanan sorunlar gün geçtikçe daha da büyümüş ve Yunanistan'ın Topluluk ile daha güçlü ortaklık ilişkisine sahip olduğundan bu farkın kapatılması zorunlu olmaya başlamıştır.

Katma Protokol ve Geçiş Dönemi (1973-1996)

Geçiş dönemine ilişkin temel ilkeleri şunlardır:

- Taraflar arasındaki ilişkilerin karşılıklı ve dengeli olma esasına dayanması,
- Taraflar arasında bir gümrük birliğinin aşamalı şekilde kurulması,
- Tarafların ekonomi politikalarının yakınlaştırılması ve ortak faaliyetlerin geliştirilmesidir.

Mali Protokoller

Geçiş döneminde Türkiye'ye mali yardımların yapılması için iki mali protokol imzalanmıştır. Bu protokollerden ilki olan ikinci Mali Protokol, 23 Kasım 1970 tarihinde Katma Protokol ile birlikte imzalanmış ve 1 Ocak 1973'te yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Protokol, 1971-1977 dönemini kapsamıştır. Türkiye, bu Protokol ile yalnız Topluluk bütçesinden verilen kredilerden değil, Avrupa Yatırım Bankasının (AYB) öz kaynaklarından verilen kredilerden de yararlanma imkânı bulmuştur

İkinci Mali Protokolün yürürlük süresi içinde Topluluğa yeni katılan üç devletin (İngiltere, İrlanda ve Danimarka) de mali yardıma katılmasını sağlamak amacıyla ortaklığın bu yeni üyelere de genişletilmesini sağlayan Tamamlayıcı Protokole konulan bir hükümle, Türkiye'ye 47 milyon ECU tutarında bir ek kredinin verilmesi kabul edilmiştir.

5

Son Dönem (1996-)

Toplantıda, Gümrük Birliğinin son dönemini uygulamaya koyan 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararının (OKK) dışında şu düzenlemeler kabul edilmiştir:

- Taraflar arasındaki ilişkilerin Ankara Anlaşması'nın öngörmediği alanlarda da güçlendirilmesini amaçlayan bir Tavsiye Kararı (Ortaklık ilişkilerinin geliştirilmesine ilişkin ilke Kararı),
- Türkiye'nin üçüncü ülkelere karşı 1 Ocak 2001'e kadar ortak gümrük tarifesi üzerinde vergi uygulayacağı hassas ürünleri belirleyen 2/95 sayılı Karar,

Gümrük Birliği Kapsamında Gerçekleştirilen Uyum Çalışmaları

Gümrük Birliğinin düzgün işleyişini sağlamak ve ortak ticaret politikasını uygulamak üzere, ithalat ve ihracata ilişkin kurallar, kotaların yönetimi, **dampingli** veya **sübvansiyonlu** ithalata karşı koruma, tekstil ithalatına ilişkin otonom düzenlemeler, **dâhilde ve hariçte işleme rejimleri** Topluluk mevzuatıyla uyumlu hâle getirilmiştir.

Damping: ihracatçı firmanın malını dış piyasada iç piyasada sattığından daha düşük fiyatla satmasıdır.

Sübvansiyon (Destekleme), devletin kişi ya da kurumlara mal, para veya hizmet biçiminde yaptığı karşılıksız yardımları ifade eder.

Dahilde işleme Rejimi: ihracata yönelik önemli mevzuatlardan biri olup, ihraç ürünleri üretmek için gerekli olan ve dışarıdan ithal edilen, bu yüzden de ithali gümrük vergisine tabi ara mallara ya da girdilere gümrük muafiyeti getiren bir ihracatı teşvik sistemidir

Hariçte işleme Rejimi: Serbest dolaşımdaki eşyanın hariçte işleme faaliyetlerine tabi tutulmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesinden geçici olarak ihracı ve bu faaliyetler sonucunda elde edilen ürünlerin ithal vergilerinden tam ve kısmi muafiyet suretiyle yeniden serbest dolaşıma girişine ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir.

Gümrük Birliği genel olarak sorunsuz bir şekilde işlemektedir. Ancak burada Türk girişimcilerin bazı engellerle karşılaştığı söylenebilir. Başlıca engeller şunlardır:

- ❖ Avrupa Birliği'nin mali, teknik ve güvenlik standartlarından kaynaklanan engeller,
- ❖ Türk menşeli malların Avrupa Birliği'nin iç pazarına taşınmasına getirilen engeller (kotalar, araç sürücülerine giriş vizesi verilmemesi gibi)

TÜRKİYE'NİN AVRUPA BİRLİĞİ TAM ÜYELİK SÜRECİ

Türkiye, ortaklık sürecinin tamamlanmasını beklemeden 14 Nisan 1987'de dönemin Avrupa Toplulukları na tam üyelik başvurusu yapmıştır. Türkiye'nin başvurusu reddedilmemekle birlikte işleme de konulmamıştır. Tam üyelik süreci 1996 yılı sonrası yeniden hareketlenmeye başlamıştır. Her ne kadar Türkiye ilk önce Avrupa Birliği'nin mevcut genişleme sürecinin dışında bırakılmışsa da 1999 Helsinki Zirvesi'nde alınan kararlar uyarınca olumlu gelişmeler yaşanmış ve 3 Ekim 2005 tarihiyle tam üyelik müzakerelerine başlanmıştır.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/avrupa-birligi-ve-turkiye-iliskileri-ady212u?search=%C4%B0KT406U>